

Sygn. akt II KK 96/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek

Protokolant Helena Niewiadomska

w sprawie **K. D.**

ukaranego z art. 54 k.w. w zw. z § 18 ust. 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem epidemii po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w dniu 8 kwietnia 2021 r., kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w R. z dnia 26 czerwca 2020 r., sygn. akt II W (...),

uchyla zaskarżony wyrok i uniewinnia K. D. od popełnienia zarzucanego mu czynu, a kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w R., wyrokiem nakazowym z dnia 26 czerwca 2020 r., sygn. akt. II W (...), uznał obwinionego K. D. za winnego tego, że w dniu 26 kwietnia 2020 r., około godziny 13:30, w R., podczas opuszczania pojazdu przy kontroli drogowej, naruszył przepisy prawa wprowadzone w związku z wystąpieniem stanu epidemii,

dotyczące zakrywania ust i nosa, tj. wykroczenia z art. 54 § 1 k.w. w zw. z § 18 ust. 1 pkt. 2 lit. a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii i za to na podstawie art. 54 k.w. wymierzył mu karę nagany.

Wyrok uprawomocnił się dnia 6 sierpnia 2020 r. Kasację od tego wyroku wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich, zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, a to art. 54 k.w. w zw. z § 18 ust. 1 pkt. 2 lit. a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r. poz. 697) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, w sytuacji gdy czyn przypisany K. D. nie wyczerpał znamion tego wykroczenia.

Mając na względzie powyższe, Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i uniewinnienie obwinionego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasację uznać należało za oczywiście zasadną, a to pozwalało na uwzględnienie jej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w.

Należy zgodzić się ze skarżącym, gdy wskazuje, że Sąd pierwszej instancji w rażący sposób naruszył art. 54 k.w. w zw. z § 18 ust. 1 pkt. 2 lit. a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2020 r. Na aprobatę, co do zasady, zasługuje także argumentacja zaprezentowana w uzasadnieniu środka zaskarżenia.

Zgodnie z treścią art. 54 k.w. odpowiedzialność za wykroczenie powinna ponieść osoba, która wykracza przeciwko wydanym z upoważnienia ustawy przepisom porządkowym o zachowaniu się w miejscach publicznych. Cytowany przepis ma charakter blankietowy. Oznacza to, że dla zdekodowania treści znamion wykroczenia konieczne jest sięgnięcie do treści innych przepisów. Nie idzie przy tym o jakiegokolwiek przepisy rangi podustawowej, regulujące zachowania jednostki, ale wyłącznie takie, które posiadając charakter porządkowy, są nakierowane na zapewnienie spokoju w miejscu publicznym. Zwrócił na to uwagę Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 8 lipca 2003 r., P 10/02, gdzie wskazano, że wymieniony przepis zawiera odesłanie do przepisów porządkowych wydawanych w celu zapewnienia porządku i spokoju publicznego. W konsekwencji, w razie

naruszenia przepisów, które mają inny przedmiot ochrony, nie jest możliwe jego zastosowanie.

Należy zauważyć, że § 18 ust. 1 pkt. 2 lit. a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2020 r. nie spełnia tak określonych kryteriów, jako przepis o innym, niż porządkowy, charakterze.

Celem regulacji zawartych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2020 r. była ochrona życia i zdrowia, które mogłyby zostać zagrożone w wyniku rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2. Taki charakter przepisów wymienionego rozporządzenia wynika z zakresu delegacji ustawowej, zawartej w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu chorób zakaźnych u ludzi (tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r. poz. 1845). W art. 1 tej ustawy jednoznacznie wskazano, że reguluje ona: „zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych”. Jednocześnie, celem ustawy nie było określenie sposobów zapewniania porządku publicznego w rozumieniu art. 54 k.w. W konsekwencji nie istnieją podstawy, by uznać, że przepisy rozporządzenia, doprecyzowujące jedynie treść ustawy w rozumieniu art. 92 Konstytucji RP, mają charakter porządkowy. To zaś warunek konieczny dla powiązania ich z treścią przepisu typizującego zarzucone wykroczenie. Doprecyzowanie znamion art. 54 k.w. przez uwzględnienie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2020 r. jest niemożliwe już na poziomie konstrukcyjnym.

Za taką interpretacją przemawia także fakt wprowadzenia do kodeksu wykroczeń dodatkowego przepisu typizującego, a to art. 116 § 1a k.w., dodanego przez art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r. poz. 2112). Zgodnie z jego brzmieniem odpowiedzialność wykroczeniową ponosi ten, kto: „nie przestrzega zakazów, nakazów, ograniczeń lub obowiązków określonych w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi”. Wprowadzenie powyższego przepisu oznacza, że także według ustawodawcy nie było możliwe łącznie przepisów ustawy epidemicznej z art. 54 k.w.

Jednakże, nawet, gdyby hipotetycznie przyjąć, że celem pobocznym tego aktu wykonawczego jest także zapewnienie porządku publicznego, to i tak

obwiniony nie mógłby zostać uznany za adresata zawartych w nim przepisów. Przepis § 18 ust. 1 pkt. 2 lit. a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r. poz. 697) został wydany na podstawie ustawowego upoważnienia zawartego w art. 46b pkt 4 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu chorób zakaźnych u ludzi, w brzmieniu obowiązującym na moment popełnienia czynu. Upoważnienie to zezwalało na doprecyzowanie szczegółowych reguł postępowania w przypadku epidemii, w tym także wprowadzenia obowiązku zasłaniania twarzy, jedynie w przypadku osób chorych i podejrzanych o zachorowanie. Dopiero w wyniku zmiany normatywnej, dokonanej ustawą z dnia 28 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19 do art. 46b ustawy dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi dodano pkt 4a, który przewidywał ustanawianie obowiązku stosowania określonych środków profilaktycznych i zabiegów także w odniesieniu do osób zdrowych. Od tego momentu możliwe stało się nakładanie określonych obowiązków na takie osoby rozporządzeniem, z zachowaniem zasady proporcjonalności, o której mowa w art. 31 Konstytucji RP. Szerzej na temat wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 8 lipca 2003 r., P 10/02, precyzując, po jakimi warunkami przepisy rangi podustawowej mogą doprecyzowywać treść znamion wykroczenia.

Obwiniony dopuścił się swojego zachowania w dniu 26 kwietnia 2020 r., a więc pod rządami ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu chorób zakaźnych u ludzi w jej poprzednim brzmieniu. W realiach niniejszej sprawy nie wykazano, by obwiniony był osobą chorą bądź nawet podejrzaną o zachorowanie. Nie wiązały go zatem regulacje rozporządzenia, jeśli interpretować je w uwzględnieniu zakresu ustawowego upoważnienia, w zgodzie z dyrektywą płynącą z art. 92 Konstytucji RP. Jak trafnie wskazał Trybunał Konstytucyjny w cytowanym już wyroku, sądy, stosując art. 54 k.w.: „powinny zawsze badać, czy organ stanowiący przepisy porządkowe działał na podstawie ustawy i w granicach upoważnień ustawowych. Wymierzanie kary na podstawie art. 54 jest możliwe tylko wtedy, gdy naruszone przepisy porządkowe nie wykraczają poza granice upoważnienia

ustawowego”. Zatem, gdyby Sąd wydający zaskarżony wyrok dokonał należytej analizy treści przepisów, z których wywiódł o konieczności ukarania obwinionego, to musiałby wydać wyrok uniewinniający, wobec braku realizacji znamion wykroczenia.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy uwzględnił kasację jako oczywiście zasadną, uchylił zaskarżony wyrok i uniewinnił obwinionego od popełnienia zarzucanego mu wykroczenia.

O kosztach postępowania orzeczono po myśli art. 119 § 2 pkt 2 k.p.w.